

Bijlage 1: Proces- en effectevaluatie Innovatieregeling intensieve veehouderij - overige conclusies

Algemeen

Ondanks de positieve waardering voor de innovatieregelingen is het gebruik van de regeling in de periode 2005 tot en met 2007 gedaald van 53 naar 18 aanvragen per jaar. Als verklaringen worden genoemd het aanwezige “stuwmeer” bij de eerste openstelling in 2005 (nadat de regeling een aantal jaren niet was opengesteld), de in 2007 ingevoerde voorwaarde van samenwerking, de slechte economische situatie in de intensieve veehouderij en het onder druk komen staan van het imago van de regeling vanwege de beperkte kans op projecthonorering en het moeilijk kunnen inschatten van de slagingskans op subsidie. Tenslotte is de innovatieregeling relatief beperkt bekend bij ondernemers. Dienst Regelingen heeft meer in algemene zin gecommuniceerd over deze regeling (via persberichten en vakbladen).

Inhoud van de regeling

Het afronden van het project binnen een termijn van drie jaar gaf in bepaalde gevallen problemen, zoals bij het vertraagd afkomen van vergunningen en het nog niet geregeld zijn van cofinanciering. Voorts werd de ‘samenwerkingseis’ in de module ‘Samenwerking bij innovatie’ als beperkend ervaren. Samenwerking wordt gezien als een middel en niet als doel op zich om tot innovaties te komen. De voorkeur wordt er aan gegeven in ieder geval beide modules open te stellen. Tenslotte werd de verplichting tot publiceren van resultaten direct na afloop van het project door een kwart van de ondervraagden als een concurrentienadeel ervaren.

De aanvraagprocedure

De aanvraagprocedure werd in het algemeen als vrij zwaar ervaren, omdat veel (gedetailleerde) gegevens gevraagd worden. Vaak schakelen primaire ondernemers om die reden externe deskundigen in. De administratieve lasten worden als (zeer) zwaar ervaren. Tegelijkertijd vindt een ruime meerderheid dat de administratieve lasten opwegen tegen de hoogte van de verkregen subsidie.

Het systeem van openstellingen wordt door een meerderheid positief gewaardeerd. Verschillende betrokkenen bij innovatieprojecten geven de voorkeur aan meerdere openstellingsmomenten per jaar om snel voortgang te kunnen blijven maken. De aanvraag- en beoordelingsprocedure is in het algemeen duidelijk voor de doelgroep. Wel worden knelpunten rond het criterium innovativiteit gesignaleerd. Dit omdat het lastig is voor aanvragers de innovativiteit van hun project ten opzichte van bestaande projecten in te schatten.

Rond de bezwaarschriften procedure is er onvrede omdat niet opnieuw inhoudelijk naar de aanvraag gekeken wordt. Dit is een gevolg van het werken met de tendersystematiek, waarbij de ingediende aanvragen op basis van kwaliteit door een beoordelingscommissie worden gerangschikt.

Uitvoering projecten

Inherent aan risicovolle projecten werden de projectuitvoerders tijdens de uitvoering vaak geconfronteerd met onvoorziene omstandigheden. De technische realisatie bleek in veel projecten weerbarstiger dan oorspronkelijk gedacht.

In andere gevallen ging van vigerende wet- en regelgeving een remmende werking uit op de projectrealisatie. Verder veranderde het economisch perspectief tijdens de looptijd van

sommige projecten door wijzigingen in de marktvraag of -prijzen. Het noopte de projectuitvoerders om flexibel op veranderende omstandigheden in te spelen.

Een algemeen punt van kritiek is de geringe communicatie met LNV/Dienst Regelingen na de startfase (aanvraag/beoordeling). De projectuitvoerders missen een meer inhoudelijke interactie tijdens de uitvoering van het project. Dit geldt met name voor die projecten waar primaire ondernemers de initiatiefnemers zijn.

Bijlage 2: Evaluatie regeling Praktijknetwerken en het programma Netwerken in de veehouderij - Overige conclusies

Toegankelijkheid en aanvraagprocedure

Het programma Netwerken in de Veehouderij was een voor veehouders goed toegankelijk instrument. Wageningen UR (WUR) heeft zowel in de netwerkbegeleiding als bij de inhoudelijke ondersteuning een belangrijke rol gespeeld. In het algemeen kon men met die systematiek goed uit de voeten. De aanvraagprocedure was laagdrempelig met een actieve rol van de netwerkbegeleiders bij het opstellen van de projectplannen. De persoonlijke consultatie van de aanvragers bood een toegevoegde waarde binnen de beoordelingsprocedure.

De regeling Praktijknetwerken werd in het algemeen als duidelijk ervaren. Een beperkt aantal bedrijven vond de criteria voor meerdere uitleg vatbaar. De aanvraagprocedure is door de aanvragers als vrij zwaar ervaren. Er moesten veel gegevens worden aangeleverd. De kwaliteit van veel aanvragen was matig, het aantal goedgekeurde aanvragen viel tegen; dit leidde tot onderuitputting van het budget. Oorzaak was dat er een vrij uitgebreid projectplan ingediend moest worden. Externe ondersteuning werd veelal wel ingeschakeld.

De mogelijkheid om het projectidee van te voren te laten toetsen door Dienst Regelingen was maar bij weinigen bekend, maar wordt wel positief beoordeeld. Het ontbreken van de mogelijkheid van persoonlijke raadpleging van de netwerken werd als een gemis ervaren in de beoordelings- en selectieprocedure.

Bij niet goedgekeurde aanvragen konden de afgewezenen zich veelal niet vinden in de afwijzingsgronden en werd de mogelijkheid van een persoonlijke toelichting gemist.

Communicatie

Het programma “Netwerken” was vrij goed bekend geraakt onder de veehouders in de periode 2004 – 2007. Er is veel aandacht besteed aan communicatie en voorlichting. De regeling “Praktijknetwerken” had nog maar een beperkte bekendheid onder veehouders. De regeling is pas in 2007 voor het eerst opengegaan. Vooral brancheorganisaties en kennisleveranciers waren actief in het uitdragen van de regeling.

Bij zowel het programma als de regeling vormde de melkveehouderij de grootste groep aanvragers. WUR en De Landbouwvoorlichting (DLV) waren het meest betrokken bij de begeleiding van de netwerken.

Systematiek van openstelling

Over de systematiek van periodieke openstellingen bij de Regeling “Praktijknetwerken” is men in het algemeen tevreden. Het biedt de mogelijkheid om de beste projecten te selecteren. Wel werd de suggestie gedaan om de regeling twee maal in plaats van één maal per jaar open te stellen.

Kwaliteit van begeleiding

De deelnemers zijn veelal zeer tevreden over de kwaliteit van de netwerkbegeleiding als de inhoudelijke ondersteuning.

De regeling draagt in positieve zin bij aan de intensiteit en kwaliteit (meer strategische en vertrouwelijke onderwerpen) van de samenwerking binnen de netwerken.

Van de regeling gaat een positieve impuls uit op vernieuwingsprojecten. Zonder die ondersteuning zou meer dan de helft van de projecten geen doorgang hebben gevonden.